



Penmail

Jaargang 14, nr. 2 – April 2019

Uitgave : Werkgroep Kinderhandschrift

Redactie: Dick Schermer (dick.schermer@upcmail.nl)

Gratis digitaal kwartaalblad met informatie over kinder- en jeugdhandschrift

Doel en doelgroep

Met deze Penmail willen we mensen met belangstelling voor het schrift van kinderen en jeugdigen regelmatig informeren.

We vermoeden dat er bij meerdere groepen behoefte bestaat aan regelmatige informatie op dit gebied: Stichting Schrijfpedagogische Hulpverlening (SPH), Vereniging voor handschriftontwikkeling (VLSM), Nederlandse Orde van Grafologen (NOG), Landelijke Bond van Remedial Teachers (LBRT), Onderwijsadviesdiensten (schrijfspecialisten), schrijftherapeuten.

Afbakening

Penmail zal zich vooral richten op deze terreinen: Schrijfonderwijs, schrijfmethoden, schrijfmateriaal, schriftontwikkeling, schrijftests, verband tussen handschrift en persoonlijkheid, ofwel pedagogische schriftkunde. Informatie op het gebied van krabbels, tekeningen en kalligrafie valt in principe buiten onze doelstelling.

0-0-0-0-0

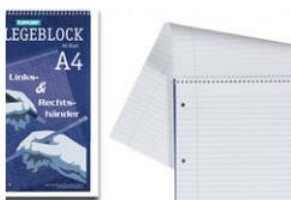
Graag willen wij op deze plaats de Penmaillezers hartelijk bedanken, die ons wezen op enkele interessante en actuele artikelen. Zo kunnen we alle Penmailontvangers daarvan op de hoogte brengen.

Ontwikkeling van het alfabet

Van Hans Nijtmans ontvingen we boeiende informatie over de “Evolution of the Alphabet”. Het ontstaan van alle 26 kapitalen van ons alfabet middels zes fasen worden weergegeven: Proto-Sinaitic (ca. 1250 BC), Phoenician (ca. 1000 BC), Archaic Greek (ca. 750 BC), Archaic Latin (ca. 500 BC), Roman (ca. 1 C), Modern Latin script.

Voor de belangstellenden: <https://usefulcharts.com/blogs/charts/evolution-of-the-english-alphabet>
Hartelijk dank, Hans, mede namens onze Penmaillezers.

Margot van Poppel (ergotherapie voor advies op school, www.hetpaarlemoer.nl), laat ons uit haar nieuwsbrief enkele onderwerpen weten:



VOOR LINKSHANDIGE SCHRIJVERS

Op de website: <https://www.delinkshandigenwinkel.nl> is veel materiaal te vinden voor mensen die linkshandig zijn. Hiernaast enkele voorbeelden die linkshandige schrijvers kunnen helpen het schrijven comfortabeler te maken.

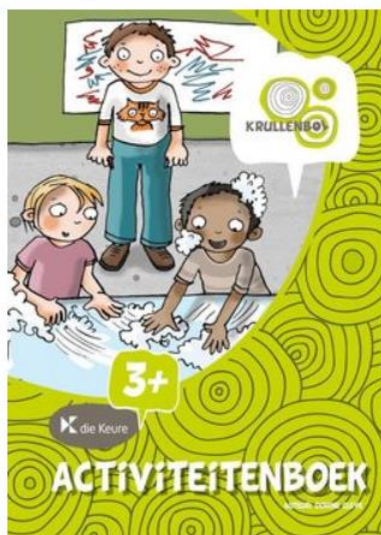
Een collegeblok met het spiraal bovenaan en de kantlijn links met 4 gaatjes.

Een collegeblok met het spiraal aan de rechterkant en de kantlijn links met 4 gaatjes.

Een liniaal voorzien van een schaal van rechts naar links.

Link: <https://www.diekeure.be/nl-be/educatief/kleuteronderwijs/krullenbol>

METHODE VOORBEREIDEND SCHRIJVEN



Schrijven is een complexe bezigheid. Een kind moet heel wat vaardigheden beheersen om tot schrijven te komen. **Alle vaardigheden die bij het schrijven betrokken zijn**, worden in 'Krullenbol' zorgvuldig uitgewerkt in tal van spelvormen.

'Krullenbol' is geen strakke methode die van begin tot einde moet gevolgd worden. Het is een **bundeling van thematische activiteiten** die inspelen op de verbeelding en de fantasie van jonge kinderen. Je biedt gemakkelijk activiteiten op maat aan. Zo is het mogelijk om specifieke vaardigheden speels te oefenen.

Link: <https://www.diekeure.be/nl-be/educatief/kleuteronderwijs/krullenbol>

Waarom leren we kinderen nog schrijven met verbonden schrift

Met deze titel hebben Barbara Klaassen-Poyck, José Riepstra-Smit, en Brenda Tönissen een duidelijke achtergrond geschreven bij de nieuwe schrijfmethode Klinkers en Handschrift, die bij Malmberg zijn verschenen. Zeer leeswaardig.

Handschrift und Automatisierung des Handschreibens

Eind vorig jaar verscheen van Dr. Eva Odersky de publicatie met bovenstaande titel. De ondertitel luidt: Eine Evaluation von Kinderschriften im 4^e Schuljahr. Aan het onderzoek hebben ruim 300 kinderen deelgenomen. Er is nagegaan welk schrift de kinderen aan het einde van het 4^e leerjaar (onze 6^e groep) gebruiken en of zij vloeiend en geautomatiseerd schrijven. Ook is onderzocht, of verbonden, deels verbonden of onverbonden schriften vloeiender geschreven worden en of het schrift misschien zelfs invloed heeft op de leerprestaties. Het boek (249 blz.) is via Bol.com verkrijgbaar (€ 46,99).

Genootschap Onze Taal hield poll over handschrift – stimuleren of afbouwen?

In het kader van de “Week van het Handschrift” hield het Genootschap een opiniepeiling in week 3-4. De vraag ging over de ‘schrijfles’ – meer stimuleren of zo houden of afbouwen? In totaal brachten 1280 mensen hun stem uit: 1034 (81%) koos voor meer stimuleren, 211 (17%) voor zo houden, en 35 (3%) voor afbouwen. Hiermee heeft het Genootschap een belangrijke bijdrage geleverd om meer zicht te krijgen op hoe veelzijdig, specifiek, én positief er over het stimuleren van handschriftonderwijs gedacht wordt.

Wij hebben uit de 90 meegezonden reacties 54 argumenten gedestilleerd, die vervolgens zijn ondergebracht bij 11 rubrieken. Dit overzichtsartikel van 4 pagina's is bij de redactie van Pen-mail opvraagbaar en zal, desgewenst, met genoeg worden toegezonden.

Wie schrijft, die blijft of toch niet?

Studente Caroliene van der Graaf (Pabo Fontys in Tilburg) heeft een interessant document geschreven. In haar artikel van 3 pagina's beantwoordt zij genoemde vraag op grond van de

stelling: het leren schrijven met de hand kan niet vervangen worden door het leren schrijven met digitale middelen. Zij heeft zich danig verdiept in de materie en in de literatuurlijst geeft zij ons daarover nader inzicht. Het artikel verschijnt in bundel 87 van de reeks “Over kinderhandschrift ... gesproken”.

Aan de slag met handschriftonderwijs

Binnenkort verschijnt van Anneloes Overvelde en Ria Nijhuis-van der Sanden het boek: *Aan de slag met schrijfonterwijs. Over het belang van leren schrijven met de hand* (256 blz.). In de recensie wordt onder meer gesteld: De afgelopen jaren is de computer in het onderwijs steeds belangrijker geworden en daardoor wordt er minder belang gehecht aan het leren schrijven met de hand. Echter, wetenschappelijk onderzoek laat in toenemende mate zien dat jonge kinderen al schrijvend hun brein ontwikkelen en daardoor betere schoolresultaten behalen. Wat je met de hand schrijft, onthoudt en begrijpt je beter.

Juffen zijn toffer dan meesters

Als vervolg op “Jongens zijn slimmer dan meisjes” (2016) hebben Casper Hulshof en Pedro de Bruyckere, samen met Paul Kirschner recentelijk “Juffen zijn toffer dan meesters” uitgebracht. Daarin ontcrachten zij een voor ons belangrijke onderwijsmythe: „In toenemende mate horen we dat het niet meer nodig is om met de hand te moeten leren schrijven in tijden van digitale toetsen, vegen (swipen) en slimme computerassistenten. Maar het is wél nodig en daar zijn verschillende redenen voor. Met de hand schrijven levert een belangrijke bijdrage aan het visueel herkennen van letters. Daarnaast is ouderwets schrijven belangrijk voor het leren lezen bij jonge kinderen. Handgeschreven aantekeningen werken vaker beter dan getypte; handschrift doet onthouden. Leren schrijven met de hand kan dus beter nog niet uit het curriculum geschrapt worden. Het is niet alleen belangrijk – als middel – om een taal te leren lezen, maar ook – als doel – om beter te onthouden.”

Enkele nieuwe bundels “Over kinderhandschrift ... gesproken”

De reeks is uitgebreid met bundel 85 (19 art.) en bundel 86 (21 art.). Enige bijdragen daaruit:
Bundel 85:

- Deskundigen waarschuwen: De tablet vervangt het schrift niet. Maren Schürmann, 2018 (3 p.)
- De luie acht, waar is dat nou goed voor? Buro Lein e.a., 2015 (2 p.)
- Invloed van schrijfvaardigheden op spelling in basisschool en begin voortgezet onderwijs, Virginie Pontart c.s., 2013 (10 p.)

Bundel 86:

- Poll 23 januari 2019: Les in handschrift – stimuleren of afbouwen? Genootschap Onze Taal (4 p.)
- Schoolvragenlijst voor leerkrachten voor het opsporen van schrijfproblemen, B.C.M. Smits-Engelshuisman c.s., 1995 (1 p.)
- “Wie met de hand schrijft, onthoudt de inhoud beter”, Sandra Pfister in gesprek met Ingrid Müller, 2019 (3 p.)

De bundels zijn in pdf-versie verkrijgbaar, na contact met de redactie, en nadat een bedrag van € 5,50 is overgemaakt. De inhoud van elke bundel staat vermeld op de website van het Platform Handschriftontwikkeling: www.handschriftontwikkeling.nl.

Op en na deze eerste april (!): veel leesgenoegen en een werklustige lente!

Dick Schermer /01.04.19